УДК 351.851.
DOI https://doi.org/10.33216/2218-5461-2022-43-1-118-126

ҐЕНЕЗА КОНЦЕПЦІЙ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Панов І. В., Татаренко Г. В.

GENESIS OF THE CONCEPT OF DECENTRALIZATION OF POWER

Panov I. V., Tatarenko H. V.

Децентралізація є складним поняттям, що включає такі аспекти як адміністративно-територіальний устрій держави, система органів публічної адміністрації та розподіл між ними функцій, повноважень та фінансових ресурсів. Існуючі сьогодні концепції децентралізації публічної влади є своєрідним результатом боротьби протиріч філософських, політичних, економічних поглядів. У роботі здійснюється аналіз ґенези ідеї децентралізації в європейській політико-правовій традиції, досліджується поняття «децентралізація» з позицій історіографії та методології формування публічної влади, проводитися узагальнення основних сучасних концепцій децентралізації влади; аналізується вплив процесів глобалізації на децентралізацію публічної влади. Дослідження базується на правовому аналізі значення та форм запровадження стандартів Європейської хартії місцевого самоврядування.

У роботі зроблено висновок щодо необхідності вивчення досвіду держав з високим рівнем децентралізації. Визначено, що формування демократичних інститутів у галузі розвитку місцевого самоврядування може бути цікавим для України з урахуванням особливостей регіонального розвитку та розвитком муніципально-цивільного партнерства. Наголошено на важливості проведення досліджень адміністративних аспектів децентралізації, як способу формування публічної влади та ефективного розподілу повноважень управлінського характеру.

Ключові слова: *децентралізація, концепція, ґенезис, демократія, місцеве самоврядування, публічна влада, управління, адміністративна децентралізація, фінансова децентралізація, деконцентрація, делегування..*

Вступ. Проблематика формування парадигми взаємин між органами центральної державної влади та муніципальними органами влади була і є предметом гострих наукових дискусій. Політичні, економічні, філософсько-історичні та правові аспекти зазначеної проблематики спрямовані на пошук оптимально-ефективних форм взаємодії центральної та муніципальної влади.

На сучасному етапі розвитку України як правової, соціальної та демократичної держави, виникають проблеми балансу співвідношення державного та муніципального управління засобами ефективного розподілу функцій між управлінськими суб'єктами. Постає необхідність вивчення світового управлінського досвіду та успішних практик впровадження принципів децентралізованого управління з метою розуміння прогалин і виділення управлінських форм, що не виправдали себе.

Державна політика більшості демократичних держав, передбачає децентралізацію влади - передачу від органів центральної виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, а також

фінансових ресурсів і відповідальності. Наразі децентралізація публічної влади є одним з проявів принципів верховенства права і демократичного врядування в процесі становлення і розвитку державного конституціоналізму.

Проблематика, пов'язана з процесами децентралізації владних повноважень, традиційно викликає підвищений інтерес як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Як політико-правове явище децентралізація розглядається в різних аспектах, що викликають активні наукові дискусії. У вітчизняній юриспруденції існує значна кількість фундаментальних досліджень в сфері децентралізації влади, зокрема свої роботи присвятили цій темі: Ю. М. Андрійчук, М.О. Баймуратов, К. О. Ващенко, О.В. Євсюкова, Я.Ф. Жовнірчик, І.В. Козюра, В.С. Куйбіда, В.Ф. Погорілко, В. В. Савенок, В.А. Телицька, А. С. Чиркін.

Незважаючи на значну кількість дослідження питань, пов'язаних з децентралізацією слід зазначити, що переважно дослідження стосувалися проблем теоретико-правового та конституційного регулювання, а сфера досліджень адміністративних аспектів децентралізації носить вузький характер і вимагає, на наш погляд, більш пильної уваги.

Мета дослідження полягає у проведенні комплексного наукового аналізу правової природи децентралізації державної влади з позицій адміністративного права

Виклад основного матеріалу. Сучасна концепція децентралізації публічної влади є результатом пошуку найкращої форми організації цієї влади, це своєрідний підсумок боротьби протиріч філософських, політичних, економічних поглядів.

Встановлення змістовного наповнення категорії «децентралізація» дозволяє закріпити однакове розуміння даного терміну та окреслити межі дослідження цієї юридичної конструкції, що використовується при характеристиці громадського управління.

Поняття «децентралізація» має латинське коріння: «de» – заперечення, «centralize» – середній, центральний. Таким чином децентралізація - це заперечення чи ослаблення повноважень центральних органів влади та розширення прав місцевих органів управління.

Вчення про державне управління почало формуватися як складова частина вчення про державу і право ще за часів античності. Аристотель розглядав державне управління як частину суспільного життя, що вкладається в політичну сферу. Необґрунтоване та повне усунення громадян від управління справами держави може призвести, на думку Аристотеля, до заколоту: «…[громадяни], виходячи зі своїх передумов, якщо вони не отримають своєї частки у державному управлінні, піднімають заколот» [1].

Візантійський імператор Діоклетіан, шляхом поділу в 286 р імперії на Західну та Східну, фактично застосував принцип децентралізації, довіривши управління Західною імперією Максиміану Геркулію, залишивши під керуванням Схід імперії. В 293 Діоклетіан ввів систему тетрархії або чотиричасткового управління, здійснюваного тетрархами: двома старшими імператорами-августами і двома молодшими імператорами-цезарями.

У третій книзі діалогу «Про закони» Цицерон, викладаючи своє уявлення про ідеальну державу, говорить про народні збори, пропонуючи покласти на керівні магістрати всю відповідальність за порушення, що відбуваються на зборах, і ввести процедуру голосування відкритого і закритого (за допомогою табличок) типу [2].

У Книзі III «Філософських трактатів «Про Закони»» Цицерон, посилаючись на Платона, пише: Отже, треба, щоб існували магістрати (Платон, «Закони», VI, 751 A); адже без їхньої мудрості та старанності громадянська громада існувати не може, і розподілом повноважень між ними підтримується весь

державний устрій. При цьому має бути встановлений не тільки для магістратів міра їхньої влади, але й для громадян міра їхньої покори. Адже і той, хто розумно наказує, рано чи пізно повинен буде підкорятися, а той, хто покірно підкоряється, гідний того, щоб рано чи пізно почати повелівати (Платон, «Закони», VI, 762 В) [3, С.2]

Згодом підходи до визначення форм та методів державного управління змінювалися відповідно до етапів розвитку держави і права. Державна влада почала співвідноситися з поняттям відповідальності за прийняті рішення, з розподілом фінансових та матеріальних ресурсів. Законодавче закріплення понять у сфері державного управління, розподілу владних повноважень та відповідальності можна знайти у роботах римських юристів. Зокрема, обґрунтовуючи ідею поділу права на приватне та публічне Ульпіан писав: «Публічне право, яке (належить) до положення Римської держави, приватне, яке (ставиться) на користь окремих осіб; існує корисне у суспільному відношенні та корисне у приватному відношенні» [4, С.5]

Вплив римського права на формування та розвиток континентальної та англосаксонської правових систем сучасності не підлягає сумніву. Саме римське право лежить в основі матеріальної та формальної теорії поділу права на публічне та приватне.

У межах цього дослідження інтерес представляє саме формальна теорія, за якою: «… публічне право сприймається як система централізації, а приватне право, як система децентралізації правового регулювання» [5, С. 55]. І.А. Покровський, приймаючи за основу формальну теорію поділу права на публічне та приватне, розробив теорію централізації та децентралізації правового регулювання, згідно з якою «….публічне право є системою юридичної централізації відносин, то громадянське право, навпаки, є системою юридичної децентралізації: воно по самому своїй суті передбачає для свого буття готівку безлічі центрів, що самовизначаються [6].

На думку Пітера Моргоса: «Кілька останніх десятиліть поняття децентралізації є основним в Європі, воно також стало об'єднуючим гаслом щодо економічного розвитку регіонів у цій частині світу. Децентралізація як концепція набуває безліч форм, з урахуванням історії країн, їх географічних особливостей, рівня розвитку, культури та підходів до державного управління» [7, с. 40].

У контексті історичного розвитку ідея децентралізації пройшла через три значні етапи: перший етап охопив період з кінця XIX і в першу половину XX століття; другий етап – після Другої світової війни та до початку XXI ст.; третій – початок XXI століття до наших днів.

Перший етап формування і поширення ідеї децентралізації публічної влади ознаменувався розвитком теорії суверенної монолітної держави (автор Жан Боден) і протилежної їй теорії федеративного державного устрою (автор Йоган Алтузіус) Полеміка між прихильниками і противниками теорій створила основу для пошуку оптимальних форм державного устрою і побудови взаємозв'язків між його складовими. Зокрема, значний внесок у визначення істотних ознак і формулювання ідеї децентралізації внесли такі європейські мислителі, як І. Кант, Г. Моль (сформували поняття громадянського суспільства і правової держави), А. де Токвіль, Л. Дюгі, М. Ориу обгрунтували ідею парламентаризму як основи демократії і принципу поділу влади.

Виокремлення та правове закріплення інституту місцевого самоврядування дало новий імпульс для розвитку концепції децентралізації загалом та адміністративної децентралізації зокрема. Величезне значення для становлення місцевого самоврядування мали так звані комунальні революції у Західній Європі XI-XIII, внаслідок яких з'явилося комунальне самоврядування, яке означало звільнення міст

від влади феодалів та створення міських органів самоврядування: магістратів та виборних рад, що мали незалежність від центральної влади. Як правило очолювала комуну міська рада, на засіданні якої обирався мер, обраним чиновникам підпорядковувалася міська адміністрація. Норми комунального самоврядування закріплювалися у хартіях міст (Хартії вольностей) і регулювали права на створення виборних органів міського самоврядування, привілеї міської громади, особисті свободи та майнові права її членів, систему управління містом, повноваження, структуру та порядок формування органів міського самоврядування. Яскравим прикладом прояву ідеї децентралізації державної влади в Європі є Магдебурзьке право, що закріплювало особливу систему міського самоврядування, яка в XIX ст. переросла в систему місцевого самоврядування європейських держав в цілому.

Основоположник німецької соціології права Георг Еллінек, обґрунтовуючи доцільність децентралізації влади, писав: «Неможливість в достатній мірі ознайомитися з центру з реальними життєвими відносинами окремих частин держави; непридатність чужої потребам народу і соціально відірваної від нього бюрократії до плідної управління; прагнення підняти самодіяльність громадян і таким чином пробудити і посилити в них інтерес до держави; посилення почуття політичної відповідальності у керованих, якщо їм надається участь в справах правління і управління; необхідність для законодавства і управління зважати на місцеві та професійними інтересами; гарантування законності управління на противагу сваволі центральних установлений; перенесення на зацікавлених витрат місцевого управління, - такі найголовніші мотиви (наше перерахування аж ніяк не представляється вичерпним), що обґрунтовують вимогу децентралізації в різних її видах »[8, с.316].

Науковець висунув тезу про те, що самоврядування виникло в результаті зростання сучасного державного порядку, покликаного звільнити державу від шкідливих наслідків абсолютизму [8, с.316]. В якості основних форм децентралізації Георг Еллінек називає децентралізацію адміністративну та децентралізацію у формі самоврядування [8, с.318].

Сучасні концепції децентралізації дозволяють виділити наступні, найбільш значущі для формування системи державного управління і політичного устрою, її форми: політична, адміністративна, фінансова децентралізація.

Змістом політичної децентралізації є наділення територіальних одиниць та їх представників (регіональне представництво) широкими повноваженнями щодо прийняття політичних і управлінських рішень.

Адміністративна децентралізація характеризується перерозподілом, делегуванням повноважень між рівнями влади: центральної та регіональної (місцевої/муніципальної). На думку Г. Еллінека адміністративна децентралізація передбачає, що «... поруч з єдиними для всієї держави центральними установами організовуються посередницькі і місцеві установи, самостійні у здійсненні своїх адміністративних функцій і в рішенні підвідомчих їм справ. Навіть держава, в якій найбільш послідовно проведений принцип централізації, вимушена надати підлеглим установам самостійну компетенцію, так як видається абсолютно неможливим ставити все акти управління в залежність від індивідуально визначених вказівок центральних установ або вимагати затвердження їх вищою владою» [8, с.320].

Фінансова (бюджетна, фіскальна) децентралізація в своїй основі містить чітке закріплення відповідних джерел надходжень або трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і

делегованих повноважень при збереженні фінансової відповідальності. Фінансова децентралізація передбачає встановлення збалансованої системи справляння загальнодержавних і місцевих податків і зборів, отримання від центрального уряду грантів, міжбюджетних трансферів, місцевих позик.

На першому етапі розвитку ідеї децентралізації влади сформувалася англосаксонська модель децентралізації публічної влади (Австралія, Канада, США, Нова Зеландія), яка передбачає здійснення місцевого самоврядування виключно органами самоорганізації населення на місцях без втручання в цю сферу з боку центральних органів виконавчої влади. При даній моделі представницькі органи управління наділені широкої автономією, у своїй відсутня пряме підпорядкування нижчестоящих органів вищим. Значними повноваженнями зазвичай наділяються різного роду комісії (комітети) місцевих представницьких органів, які відіграють значну роль у розробці та прийнятті рішень а населення наділене правом обирати низку посадових осіб.

Після Другої світової війни і до початку XXI століття пройшов другий етап становлення ідеї децентралізації державного управління, в ході якого відбулися поняття децентралізації закріпилося на конституційному рівні в багатьох державах. Рада Європи прийняла ідею децентралізації публічної влади як одну з базових передумов становлення демократичного суспільства і зміцнення ролі місцевого самоврядування. Для закріплення ідеї 15 жовтня 1985 року була прийнята Європейська хартія місцевого самоврядування. Європейська хартія місцевого самоврядування визначає повноваження органів місцевого самоврядування щодо вирішення будь-яких питань, що стосуються сфери їх компетенції, забороняє надмірне втручання центральної влади в діяльність органів місцевого самоврядування, за винятком випадків, передбачених законодавством [9]. Ратифікація Європейської хартії призвела до прийняття, в більшості європейських держав, законів про місцеве самоврядування, які сприяли зростанню повноважень місцевих державних органів і установ та посиленню ролі регіонів у вирішенні як локальних, так і загальнодержавних питань.

Модель децентралізації, що сформувалася в європейських країнах, іменується континентальною і передбачає надання населенню права на самовизначення. Згідно положень Європейської хартії місцевого самоврядування зміст місцевого самоврядування полягає в гарантованому державою праві і реальної здатності самих територіальних громад громадян (територіальних колективів) і сформованих ними органів самостійно і під свою відповідальність вирішувати певні питання в сфері публічного управління, діючи в межах конституції і законів відповідної держави . Органи місцевого самоврядування визнаються однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму.

Третій етап розвитку ідеї децентралізації державного управління - початок XXI століття і наші дні. На даному етапі тривають реформи децентралізації влади, вдосконалюється законодавча база. Нині європейська тенденція формування нової управлінської моделі виходить з концепції належного управління, реалізуючи цілісний підхід до визначення сфери місцевого управління та децентралізації, продовжуючи вдосконалення національних законодавств.

Значні конституційні зміни з метою впровадження принципів децентралізації та реалізації положень Європейської хартії місцевого самоврядування відбулися в Україні. Законодавча база реформи почала формуватися в Україні з квітня 2014 року зі прийняттям Кабінетом Міністрів України Розпорядження про схвалення «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» на підставі якої був

затверджений План заходів щодо реалізації Концепції [10; 11]. Положення Концепції та Плану щодо її реалізації могли бути втілені в життя тільки шляхом прийняття відповідних змін до Конституції України з подальшим формуванням пакета нового законодавства.

Передбачувані зміни повинні стосуватися особливостей формування виконавчих органів обласних та районних рад, визначення адміністративно-територіальних одиниць - громад (ОТГ) і реорганізації місцевих державних адміністрацій до органів контрольно-наглядового типу.

У зв'язку зі складною політичною і економічною обстановкою на даному етапі в Україні реформа децентралізації проходить в рамках чинної Конституції.

У 2015 був прийнятий Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», завдяки якому збільшення і об'єднання громад здійснювалося шляхом добровільного об'єднання з урахуванням думки громадян, визначення потенційних ресурсних можливостей території для економічного і соціального розвитку та можливості забезпечити надання якісних послуг мешканцям [12]. З моменту прийняття Закону в Україні 1070 ОТГ, з них в 936 ОТГ відбулися перші місцеві вибори.

Згідно прийнятого Закону України від 16.04.2020 № 562-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» [13], Кабінетом Міністрів України визначені адміністративні центри і фактично сформувалася нова система адміністративно-територіального устрою, і має два рівні: базовий і субрегіональний (районний) рівні з урахуванням стандарту ЄС NUTS 3 (Номенклатура територіальних одиниць для цілей статистики) [14].

Зокрема, з наявних раніше 490 районів в яких проживало від 6 тис. До 180 тис. Жителів тепер сформовано 136 районів в яких проживає від 150 тис. жителів [15]. Інтереси громадян, які проживають на території ОТГ, представляють обрані голова, депутатський корпус і виконавчі органи ради ОТГ. У населених пунктах, які увійшли до складу ОТГ, право жителів на місцеве самоврядування та надання послуг громадянам забезпечують обрані ними старости.

Так само були прийняті зміни, що сприяють фінансовій децентралізації шляхом внесення змін до чинних Бюджетний і Податковий кодекси України, в результаті яких в розпорядженні місцевих органів самоврядування отримано більше фінансів для підвищення економічної спроможності, зокрема ОТГ отримали повноваження і ресурси, які мають міста обласного значення, наприклад - зарахування до місцевих бюджетів ОТГ 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. На місцях повністю залишаються надходження від податків: єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (нерухомість, земля, транспорт).

Реформи в Україні тривають, тому що необхідно внести зміни до Конституції України щодо закріплення системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Активно йде процес створення та адміністрування Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів України в рамках виконання нової бюджетної програми «Електронне урядування в сфері розвитку громад і територій України». Таким чином, мета політики децентралізації влади в Україні полягає у визначенні та конституційному закріпленні основ адміністративно-територіального устрою держави, порядку створення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів відповідно до європейських стандартів і положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

Висновки. Актуальність децентралізації публічної влади на сучасному етапі обумовлена існуючим в суспільстві запитом на залучення населення в управлінські процеси, отримання якісних адміністративних послуг, підвищення рівня відповідальності за прийняті управлінські рішення. Вивчення досвіду держав з високим рівнем децентралізації доводить, що наділення місцевих органів самоврядування широкими повноваженнями, в прийнятті рішень, можливостями розпорядження фінансовими ресурсами, при дотриманні балансу взаємозв'язку з центральними органами влади, підзвітності перед населенням, розробленими механізмами контролю та притягнення до відповідальності є найбільш ефективною формою управління. Для України подібний досвід формування демократичних інститутів в галузі розвитку місцевого самоврядування може бути цікавим, з урахуванням особливостей регіонального розвитку і формування муніципальної-цивільного партнерства.

Література:

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. — К.: Основи, 2000. — 239 с.

2. М.Т.Ціцерон. Про державу. Про закони. Про природу богів. К.: Основи, 1998. 476 с. - С.: 29-154.

3. Диалоги о государстве - о законах / Марк Туллий Цицерон; Сост.: Веселовский И.Н., Горенштейн В.О., Утченко С.Л.; Отв. ред.: Утченко С.Л. - М.: Наука, Ладомир, 1994. - 223 с.

4. Основи римського приватного права: Підручник / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін.; За заг. ред. В. І. Борисової та Л. М. Баранової. — Х.: Право, 2008. — 224 с.

5. Даньков А.А. Обеспечение баланса публичных и частных интересов в сфере правосудия. Дис….канд. юрид.наук.12.00.01. М., 2014 – 238 с.

6. Основные проблемы гражданского права / И.А. Покровский; МГУ им. М.В. Ломоносова. Каф. гражд. права юрид. фак. - Москва: Статут, 1998. - 353 с

7. Моргос П. Процес децентралізації: деякі основні концепції розподілу повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями влади. Економічний часопис – XXI. 2006. № 5–6.

8. Еллинек Г. Общее учение о государстве. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2004. 400 с.

9. Європейська хартія місцевого самоврядування // Офіційний вісник України — 2015 р., № 24, / № 39, 2013, ст. 1418 /, стор. 450, стаття 718, код акта 67165/2013.

10. «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р// Офіційний вісник України від 18.04.2014— 2014 р., № 30, стор. 18, стаття 831, код акта 72156/2014

11. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 р. № 591-р//Урядовий кур'єр від 23.07.2014 — № 131

12. «Про добровільне об’єднання територіальних громад»: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.91

13. «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад»: Закон України від 16 квітня 2020 року

№ 562-IX // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 35, ст.259

14. Регламент Европейского Парламента и Совета (ЕС) № 1059/2003от 26 мая 2003 об установлении общей классификации территориальных единиц для статистики (NUTS)// Официальный вестник Европейского Союза от 21.06.2003 - 2003 г., / L 154 / стр. 1

15. Реформа децентралізації. Урядовий портал// Електронний ресурс: Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi

References:

1. Aristotel`. Polity`ka / Per. z davn`ogr. ta peredm. O. Ky`slyuka. — K.: Osnovy`, 2000. — 239 s.

2. M.T.Ciceron. Pro derzhavu. Pro zakony`. Pro pry`rodu bogiv. K.: Osnovy`, 1998. 476 s. - S.: 29-154.

3. Dy`alogy` o gosudarstve - o zakonax / Mark Tully`j Cy`ceron; Sost.: Veselovsky`j Y`.N., Gorenshtejn V.O., Utchenko S.L.; Otv. red.: Utchenko S.L. - M.: Nauka, Ladomy`r, 1994. - 223 c.

4. Osnovy` ry`ms`kogo pry`vatnogo prava: Pidruchny`k / V. I. Bory`sova, L. M. Baranova, M. V. Domashenko ta in.; Za zag. red. V. I. Bory`sovoyi ta L. M. Baranovoyi. — X.: Pravo, 2008. — 224 s.

5. Dan`kov A.A. Obespecheny`e balansa publy`chnыx y` chastnыx y`nteresov v sfere pravosudy`ya. Dy`s….kand. yury`d.nauk.12.00.01. M., 2014 – 238 s.

6. Osnovnыe problemы grazhdanskogo prava / Y`.A. Pokrovsky`j; MGU y`m. M.V. Lomonosova. Kaf. grazhd. prava yury`d. fak. - Moskva: Statut, 1998. - 353 s.

7. Morgos P. Proces decentralizaciyi: deyaki osnovni koncepciyi rozpodilu povnovazhen` mizh derzhavny`m, regional`ny`m ta miscevy`m rivnyamy` vlady`. Ekonomichny`j chasopy`s – XXI. 2006. # 5–6.

8. Elly`nek G. Obshhee ucheny`e o gosudarstve. Sankt-Peterburg: Yury`dy`chesky`j centr Press, 2004. 400 s.

9. Yevropejs`ka xartiya miscevogo samovryaduvannya // Oficijny`j visny`k Ukrayiny` — 2015 r., # 24, / # 39, 2013, st. 1418 /, stor. 450, stattya 718, kod akta 67165/2013.

10. «Pro sxvalennya Koncepciyi reformuvannya miscevogo samovryaduvannya ta tery`torial`noyi organizaciyi vlady` v Ukrayini»: rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 1 kvitnya 2014 r. # 333-r// Oficijny`j visny`k Ukrayiny` vid 18.04.2014— 2014 r., # 30, stor. 18, stattya 831, kod akta 72156/2014

11. Pro zatverdzhennya planu zaxodiv shhodo realizaciyi Koncepciyi reformuvannya miscevogo samovryaduvannya ta tery`torial`noyi organizaciyi vlady` v Ukrayini: rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 18 chervnya 2014 r. # 591-r//Uryadovy`j kur'yer vid 23.07.2014 — # 131

12. «Pro dobrovil`ne ob'yednannya tery`torial`ny`x gromad»: Zakon Ukrayiny` vid 5 lyutogo 2015 roku # 157-VIII // Vidomosti Verxovnoyi Rady` (VVR), 2015, # 13, st.91

13. «Pro vnesennya zmin do deyaky`x zakoniv Ukrayiny` shhodo vy`znachennya tery`torij ta administraty`vny`x centriv tery`torial`ny`x gromad»: Zakon Ukrayiny` vid 16 kvitnya 2020 roku

562-IX // Vidomosti Verxovnoyi Rady` Ukrayiny` (VVR), 2020, # 35, st.259

14. Reglament Evropejskogo Parlamenta y` Soveta (ES) # 1059/2003ot 26 maya 2003 ob ustanovleny`y` obshhej klassy`fy`kacy`y` terry`tory`al`nыx edy`ny`cz dlya staty`sty`ky` (NUTS)// Ofy`cy`al`nыj vestny`k Evropejskogo Soyuza ot 21.06.2003 - 2003 g., / L 154 / str. 1

15. Reforma decentralizaciyi. Uryadovy`j portal// Elektronny`j resurs: Rezhy`m dostupu: https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi

Panov I. V., Tatarenko H. V. Genesis of the concept of decentralization of power.

Decentralization is a complex concept that includes such aspects as the administrative-territorial structure of a state, it's system of public administration bodies and the distribution of functions, powers and financial resources between them. The concepts of decentralization of public power existing today are a kind of result of the struggle between contradictions of philosophical, political, and economic views.

This work analyzes the genesis of the idea of decentralization in the European political and legal tradition, examines the concept of "decentralization" from the standpoint of historiography and methodology of the formation of public power; generalization of the main modern concepts of decentralization of power is carried out; the influence of globalization processes on the decentralization of public power is analyzed. The study is based on an analysis of the implementation of the standards of the European Charter of Local Self-Government in regional policy. The work concludes that it is necessary to study the experience of states with a high level of decentralization, the formation of democratic institutions in the development of local self-government. It may be interesting for Ukraine, taking into account the regional development and the formation of municipal-civil partnership. The importance of conducting research on the administrative aspects of decentralization as a way of forming public power and the effective distribution of administrative powers is emphasized.

Key words: *decentralization, concept, genesis, democracy, local government, public power, governance, administrative decentralization, financial decentralization, deconcentration, delegation.*

Авторська довідка:

Панов Ігор Вікторович *- – аспірант кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.*

Татаренко Галина Вікторівна *– кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного права СНУ ім. В. Даля. https://orcid.org/0000-0001-6291-4455*

Стаття надійшла до редакції 30 травня 2022 р.